



Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

ՏՆՕՐԷՆ ԽՄԱՐԴԻՐ
ԵՒ
ՊԱՏՄԱՆԱՆՈՒ
ՆԻԿ. Մ. ԹԻԻԼՊԷՆՏՆԱՆ

ԳԻՆ 20 ՓԱՐԱՅ

ԽՄԱՐԴԱՏՈՒՆ
Ղալաթիա Բերչմպէ Բաղար
Իրսի Խանի դէմը Սամուր փո-
ղոյ ԹԻԼ 8

Կ. ՊՕԼԻՍ 29 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԽՆԴՐՈՅՆ ԼՈՒՄՈՒՄԸ

Կ' յիշեն թերեւս ընթերցողք որ Պ. Էմիլ տը Ժիրարտէն սոյն նիւթոյն վը-
րայ անցեալները մասնաւոր տետրակ
մը հրատարակած էր, Տաճկաստանի
դէմ թշնամական սգուով մը:

Վերջերս գաղղ. Բաթրի լրագիրք,
ցոյց տալու համար թէ Պ. Էմիլ տը
Ժիրարտէն օրն անգամ մը գաղափար
ու կարծիք կ'իւրեւնայ, այս վերջնայն
1853ին ի նպաստ Թուրքիոյ ըրած ու-
րիշ մէկ հրատարակութիւնը յառաջ
կ'բերէ «Լուծումն Արեւելեան Խընդ-
րոյն» մակագրով, այնպիսի ատեն մը՝
որ Պրըմի պատերազմին ծագման
մաս օրերուն մէջ՝ Անգղիոյ և Գաղ-
ղիոյ շահուց նոյնութիւնը Թուրքիոյ
պաշտպանութեանը մէջ գտնել տա-
լու նպատակաւ ի գիր առնուած էր,
և այն ատեն այդպիսի հրատարա-
կութեան մ'ալ կարի՝ իսկ հարկը կըղ-
գացուէր:

Այս հրատարակութիւնն այժմ
յառաջ բերելուս գլխաւոր նպա-
տակն է ցոյց տալ հեղինակին այն ա-
տենի ունեցած տեսութիւնը, և այժ-
մու դէպքերուն հետ բաղդատելով
գնահատել տալ թէ այս տեսութիւ-
նը — որ ասկից 24 տարի յառաջ ե-
ղած է — Արեւելեան խնդրոյն լուծ-
մանը միջոցներէն գարծեալ ամենէն
լաւագոյնը չը՝ համաբուր արդեօք:

Էմիլ տը Ժիրարտէնի հրատարա-
կութիւնը նախ և առաջ Նաբոլէոն
Պոնապարթի մէկ յիշատագրովը կըս-
կըսի:

«Տաճկաստանի կայսրութիւնը Ռու-
սիոյ հետ քանի՜ անգամ որ մէջեր-
նիս բաժնելու եղանք, կըսէկոստանդ-
նուալովս զինքը միշտ ազատեց:
Այդ մայրաքաղաքը ամենէն մեծ
«գլխաւորութիւն յարուցանող» իրա-
կուն արգելք և խոչընդոտ մ'եղած

է Թուրքիան բաժնելու խնդրոյն
«լուծմանը դէմ»: Ռուսիա ինքը կու-
«գէր այդ քաղաքը, ես չէի կրնար
«տալ իրեն զայդ, — ինչու որ թան-
«կագին բանալի մ'է սա, այնպէս որ
«մինակ այդ քաղաքն ամբողջ կայս-
«րութիւն մը կ'արժէ, և զայդ իր
«ձեռքն ունեցողը կրնայ բոլոր աշ-
«խարհը կառավարել:»

ՆԱԲՈԼԷՈՆ, Յիշատակագիր
Ս. Հեղինէ կղզոյն:

Նաբոլէոն Պոնապարթի պատմու-
թեանը սոյն հատ շաճէն յետոյ, յա-
ռաջ կ'բերէ Լորտ Չաթամի յայտ-
նած կարծիքը, որ կըսէր թէ,

«Չեմ ուզեր վիճարկել այն ան-
«ձին հետ՝ որ կ'աղբէ թէ օսմանեան
«կայսրութեան պահպանութիւնն ու
«գոյութիւնը՝ Անգղիոյ համար կե-
«նաց և մահու խնդիր մը չէ:»

Այս կրկին նախաբան յիշատա-
կութիւնները արդէն բաւական ցոյց
կ'տան թէ Էմիլ տը Ժիրարտէն ալ
նմանօրինակ եզրակացութեան մը պի-
տի յանգեցնէր իւր տեսութիւնը այն-
պիսի խնդրոյ մը նկատմամբ, որոյ
վիճարկութեան սեմոյը վրայ իւր
պահակ դնելու կենէ հեղինակը՝
Անգղիոյ և Գաղղիոյ, այս երկու աղ-
գաց օգուտն ու շահուց նոյնութիւ-
նը:

Գաղղիական շահը, որ այս խընդ-
րոյն մէջ կ'ոյնանայ եւրոպական ընդ-
հանուր շահուցը հետ, Նաբոլէոն
Պոնապարթի բերնովը կ'յայտարարէ
թէ — «Կոստանդնուպոլիս Ռուսաց ըս-
տացուածքը չ'կրնար ըլլալ», Անգ-
ղիական շահն ալ, Լորտ Չաթամի
բերնովը կ'յաւելու ըսել թէ — «Անգ-
ղիոյ քաղաքականութիւնը օսման-
եան կայսրութեան պահպանութեա-
նն ու գոյութեանը վրայ բնեւեալ
է», Հետեւեալ Պ. տը Ժիրարտէն,
գաղղիական շահուց պաշտպանու-
թեան գագաթնամբը չ'կրնար ուղել
Կոստանդնուպոլիս Ռուսաց ձեռքն
անցնելը, և անգղիացի ճարտարա-
խօսին հետ ալ օսմանեան կայսրու-
թեանը պահպանութեան չ'պիտի
կրնայ բաժնուիլ:

Եւ իրօք ալ այս է գլխաւոր կէ-
տերն, զորս Պ. տը Ժիրարտէն այն
ատեն կ'շնայր ամենայն կորովամբ-
տութեամբ ի վեր հանելու:

«Արեւելեան խնդիրը, կըսէր սա
այն ատեն, ինչ որ էր պատերազմէն
առաջնայն պիտի մնայ դարձեալ պա-
տերազմէն ալ ետքը, դէշ ձեա-
կերպեալ խնդիր մը՝ բնականաբար
անլուծելի կ'մնայ», Հետեւեալ այդ
խնդիրը աղէկ լուծելու համար կը
մնայ զայդ լաւ կերպով մը ներկա-
յացնել, եւ ահա առ այս հանիլ
կ'նկրտի հեղինակը, քննելով և իրարու
հետ բաղդատելով հետզհետէ ներ-
կայացեալ լուծման եղանակներն, որք
չորս տեսակի կ'վերածուին:

Ա. «Օսմանեան կայսրութեան ամ-
բողջութեանը» անուան տակ առե-
րեցի և ոչ հիմնական «սթաթու-
գու» յի մը բաղմաշխատ տեակա-
նութիւնը կրնայ Արեւելեան խընդ-
րոյն լուծում մը լինել: — Ո՛չ, ինչու
որ այդ կարծեցեալ «ամբողջութիւ-
նը», որն որ հին ու ծիւղած դի-
ւանագիտութեան մը անյատակ մէկ
«ֆօրմիւլ» է, նոյն իսկ օսմանեան
կայսրութեան աստիճանաբար և
հետզհետէ տկարացումն ու զլաւու-
մը յառաջ բերելէն զատ ուրիշ բանի
չ'կրնար ծառայել:

Բ. Եւրոպական տէրութեանց մէջ
Տաճկաստանի բաժանումը — երկրորդ
լուծումն: Ասի՜ է լաւագոյնը, և մի-
ակ հնարաւորը: Այս կետք բացատ-
րելու համար Պ. տը Ժիրարտէնի խոր-
հըրդածութիւնն ամբողջ արժան է
յառաջ բերել:

Պահ մ'ընդունինք, կըսէ, Տաճ-
կաստանի բաժանումը Եւրոպայի տէ-
րութեանց մէջը, բայց որո՞ւ ձեռքը
պիտի մնայ Տարտանի չ'նեղուցին
գոններն, Ռուսիոյ ձեռքը: Բայց այն
ատեն ի՞նչ փոխարինութիւն կամ ի՞նչ
երաշխաւորութիւններ ունի տալու
Անգղիոյ, Աւստրիոյ և Գաղղիոյ...

Աւստրիա կրնայ իրեն համարժէք
փոխարինութիւն մը համարիլ Սեր-
վիոյ, Վալաքիոյ կամ Պուլկարիոյ
կողմէն իրեն տրուիլ ուղած՝ երկրա-

կան ընդարձակումը : Անդղիա կրնայ համարժէք փոխարինութիւն մը նշուածել Եղիպտոսն իրեն առնուել : Գաղղիա կրնայ համարժէք փոխարինութիւն մը համարել Թունուղի պէյուծիւնը ճեղայիւրի հետ միացնելը և Սրբազան տեղեաց (Երուսաղէմի) առանձինն կամ հաւաքապէս պաշտպանութիւնն ստանձնելը :

Ասիկց զատ օսմանեան կայսրութեան այս կերպ մէկ բաժանումը կրնայ միթէ նախ տեղի ունենալ նոյն իսկ բաժնուած երկրին կողմանէ առանց զօրաւոր և յուսահատ պաշտպանութեան ճիգ մը տեսնուելու , և երկրորդ՝ զայդ իրենց մէջը բաժնող տէրութեանց միջևը առանց հակառակութիւններ , նախանձտութիւն ու կռիւներ ելնելու : Եւ ի՞նչ պիտի պիտի ընեն այլևայլ անուններու տակ ապրող այն 21 միլիոն մահմետականներն , — շնչե՛ն , կատորե՛ն , սպառե՛ն պիտի զանոնք :

Բայց ո՞վ վրան պիտի առնու այդպաշտօնը , և ի՞նչ անուամբ պիտի կատարուի այդ կոտորածը : Կրօնական ներողամտութեան և քաղաքակրթութեան անուամբ արդեօք : Եւ կամ բաւական պիտի սեպեն զանոնք միմիայն Ասիա քշելով հոն կեցնելն , իսկ ո՛ւր և ի՞նչպէս պիտի քշեն :

Աւելի ուղիղ և արդարացի չէ՞ր ըլլար արդեօք որ ռուսական տիրապետութիւնը տաճկական տիրապետութիւնէն նախամեծար զուրկ Յոյներն իրենք իրենց ազատ կամօքը դուրս ելնէին Տաճկաստանէն , երթալ Ռուսիա բնակելու :

Բաւական է այս հարցումները միայն ընել , ցոյց տալու համար թէ — Օսմանեան կայսրութեան՝ տէրութեանց մէջ բաժանումը չկրնար այդ կարծեցեալ լուծումն ըլլալ , ինչու որ թէ՛ նիւթապէս և թէ՛ բարոյապէս կարելիութիւն մ'ունենալէ բոլորովին զուրկ է :

Իսկ քիչ մ'ալ յառաջ երթամք ենթացրելու չափ թէ Տաճկաստանի այդ պառակտումը կարելի ըլլայ դործագրել , որ չէ՛ իրօք , սակայն և այնու հանգերձ՝ այդ բաժանումը դարձեալ չպիտի կարենայ վերցնել բոլորովին այն առաջին խնդիրը , որն որ Մէնչիքօֆ իշխանին արտաքոյ կարգի դեպքանութեամբ Կ. Պօլիս զրկուելուն , ռուսական բանակին Դանուբեան իշխանութեանց երկիրներն արշաւելուն , և հետեւեալը Զարին ու Սալթանին բոլոր յարաբերութեանցը խղուելուն պատճառ կամ պատրուակ մ'ըլլալու ծառայեցին : . . .

Վերջապէս հեղինակը այս երկրորդ լուծումն ալ քննադատելով , համոզիչ փաստաբանութեամբ մը այս մասն ալ կ'աւարտէ եզրակացնելով թէ , — «Ո՛չ , Տաճկաստանի բաժանումն ալ Արեւելեան խնդրոյն լուծում մը չ'կրնար ըլլալ» :

Գ. — Օսմ. կայսրութեան տեղ՝ յունական կայսրութեան մը կանգնումը — երրորդ լուծումն — : Այս

երրորդին վրայ շատ չենք ուղեր կենալ , ինչու որ ասի ամենէն քիչ ընդունելի և նուազ հաւանական լուծում մ'է : Այսպիսի փորձ մ'ընելու դիտար պատճառն ու շարժառիթը սա պիտի ըլլար թէ , յունական կրօնքը իսլամական կրօնքէն աւելի ընդունակ ու յարմարագոյն լինի քաղաքակրթութեան : Հոս Պ. տը Ժիրարտէն տուն առ տուն խորանէն մէկ քանի հատուածներ յառաջ կ'ընէ , զորս ըստ իւր կարծեաց՝ տիեզերական ժողովոյ բոլոր որոշումներէն ալ գերազանց և լաւագոյն կ'գտնէ . և կեզրակացնէ ըսելով թէ , — «Նկայ քաղաքական , նիւթական թէ բարոյական , վարչային ու ելմբտական յատաձաղիմութիւն մը , որոյ դէմ արգելք մ'եղած ըլլայ մահմետական Աւետարանին պատուէրներն» :

Աստանօր կրկին անգամ կ'ըսուայ վերայիշեալ հարցումն ընելու թէ , դործագրութեան ի՞նչպիսի միջոց մը ցոյց պիտի արուի , Օսմանեան կայսրութեանը տեղ՝ յունական կայսրութիւն մը հաստատելու համար , — դարձեալ տաճկները դուրս վնասելու միջոցաւ : . . . Արտաքսե՛լ 21 միլիոն իսլամը , Արտաքսե՛լ բայց ո՛ւր , ի՞նչպէս և ինչո՞ւ համար ինչ առարկութիւն որ կ'ընեն այժմ թուրքիոյ դէմ , աւելի արդար չէ՞ր ըլլար այդ առարկութիւնը նոյն իսկ Ռուսիոյ դէմ ընել — որ առկաին գերութեան վիճակի ներքեւ բռնած զԼեհաստան կ'կենայ՝ յամօթ և 'ի նախառնն բոլոր դաշնագրութեանց :

Վերջապէս հեղինակը սոյն երեք տեսակ լուծման ալ իւր պատասխաններն ամփոփելով կ'եզրակացնէ թէ՛ 1. Եւրոպա չկրնար օսմ. կայսրութեան ամբողջութիւնը կեղծիքի տակ թողուլ — 2. զԵւրոպա չկրնար զՏաճկաստան իր մէջը բաժնել , — 3. Եւրոպա չկրնար թուրքիոյ դրացի մէկ տէրութիւնն անոր տեղն անցնել :

Ուստի և կ'հասնի չորրորդ լուծմանը , հարցնելով թէ ո՛ւր պէտք է բնառել ու գտնել Արեւելեան խնդրոյն բնական և անհրաժեշտ լուծումը : — Օսմ. կայսրութեան իրական յառաջադիմութեանը մէջ՝ կ'պատասխանէ :

Արեւելեան խնդրոյն միակ լուծում մը՝ Տաճկաստանի իրական յառաջագիմութեանը մէջ կայացնելէն զինի , Պ. տը Ժիրարտէն կսկսի այս վերջին միջոցն ալ քննադատական բովէ մը անցնել , երեւան հանելու համար թէ «Թուրքիոյ քաղաքակրթութիւնը հեռարաւոր է թէ ցնորական ինչ» :

Շարունակելի

աւջիկայ ուրբաթ 3 Դեկտեմբեր 'ի Ղալաթիա :

Ատեանը պիտի բացուի ճիշդ ժամը 6ին և գոցուի 10ին :

Հրաւիրեալ են երեսփոխան Էֆէնտիները՝ իրենց ազգասիրական պարտականութիւնը կատարելու փութալ :

1876 Նոյեմբեր 27 (ԿԿ)

ՕՐԱԿԱՐԳ

1. Վերաքննութիւն Սահմանադրութեան , շարունակութիւն յօդուածոց թաղական մատակարարութեան :

ԱՏԵՆԱԳՊԻՐ
Գ. Յ. ՄԵԼԻՔԻԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գաղղ. Լա Բրէս Թերթը իւր դիտմ. 6 թուոյն մէջ հետեւեալ ծանրակշիռ և տպաւորիչ լուրը կ'հրատարակէ , ինքէրսպուրկէն ստանալով զայն , որոյ ստուգութիւնը սակայն կասկածելի կը թուի :

«Օտար տէրութեանց մօտ գտնուող ռուսական դեսպաններն հրահանգ ընդունել են Ս. Բէթէրսպուրկէն , որ իրենց գտնուած՝ դահլիճներուն մօտեմբաք իմաց տան թէ , Պօլսոյ դեսպանաժողովոյն մէջ Ռուսիոյ առաջարկելիք պահանջումներն , որոց իմաստը արդէն յայտնի է , ջարին իբր վերջին բառը , և իբր վերջնական «ուլթիմաթում» պիտի նկատուին :

Այս ապագէս ըլլալով , հաւանաւոր է թէ դեսպանաժողովն ալ չը գումարուիր , և թէ ասի ուրիշ ատենի մը կ'ձգուի , ժամանակն իսկ անորոշ թողլով :

Գօնֆէրանսի դումարման օրաձըգումն ու յապաղումն ալ այս լուրն աւելի՛ ևս կ'ծանրացնէ :

— Այնքէն գեկամ 6 թուով քաշուած հեռագիր մը կ'ծանուցտնէ թէ Յունաստանի կառավարութիւնը յիշատակադիր մը զրկել է ի Կ. Պօլիս գումարելի դեսպանաժողովոյն ուշադրութիւնը ներկայացնելու : Եւ որոյ մէջ կ'յայտնէ եղեր թէ Թուրքիոյ քրիստոնէից մէկ մասին տրուելիք ազատ և ինքնուրոյն վարչական առանձնաշնորհումէն՝ յոյն ժողովրդին արտաքսումը աղէկ 'հետեւեալ մը չունենալէն զատ , Տաճկաստան ալ իր վայելելիք օգուտներէն մեծապէս զրկելու պատճառ պիտի ըլլայ :

— Թայմիլի Պէրլինի թղթակիցը կ'գրէ թէ մինչև ներկայ շաբթուս վերջը Բրութ գետին վրայ գումարեալ ռուս զօրաց թիւը 250,000ի պիտի հասնի :

Ֆրանքֆորթի կաղէթին ուղղեալ նամակ մ'ալ կըսէ թէ . 120,000 ռուսական բանակ մը էրզրումի կողմէն Պայաղիտի վրայ , միւս կողմէն 60000ի ռուս բանակ մ'ալ դէպ ի Սեբզիա պիտի քալէ եղեր : Այս լրոյն երկ-

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

Հ Ր Ա Ւ Է Ր

ԱՌ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՍ

Ազգային ժողովը նիստ ունի յա-

որոգք սխալ ըլլալու է : Ինչու որ Ռուսիա բաց ճանաչ չունի Սերվիա զօրք իջեցնելու :

—Հավասի հեռագիր մը կ'ժանուցանէ թէ Բ. Գուռը առանձինն հաշտութիւն կնքել առաջարկեր է Գաւառադի, Հերսէքէն մաս մը 'երկիր, Ալպանիայէն ալ նաւահանգիստ մը իրեն աւել խոստանալով : Իսկ Գաւառադ չէ ընդունել այդ առաջարկութիւնը : Միւրթիմենն Գաւառադէն զէնք ստանալով կ'պատրաստուին եղեր տաճկաց դէմ կռուելու :

—Վիէնայի թերթ մը կըսէ թէ իկնաթիւն զօրապետին կողմանէ Բալկանցի ռուսական հիւպատոսին քաշուած հեռագրէ մը կիմացուի թէ զինադադարը 4 օր աւելի երկարեցնելով, փոխանակ դիտմ : 28ին՝ յունիկին լրացած պիտի համարուի :

—Նոյնպէս Վիէնայի ուրիշ թերթ մ'ալ կ'ժանուցանէ թէ Տօն Գարլոս 8 օր երաց կենալէն յետոյ, դէպ Արեւելք մեկնել է :

—Կ'հաւաստեն թէ Սերվիա, նորէն պատերազմի մ'սկսելուն, 20,000 էն աւելի մարդ չպիտի կրնայ հանել, երկրագործ բնակչաց բոլորն ալ յանձըն չառնելով այլ ևս զինուորութիւն ընել :

Նոր պատերազմի մ'ատեն ալ Գաւառադ 18,000, Հերսէք 6,500, Պօսնայ ալ 3000 զօրք պիտի կրնայ տալ, Ռուսիա ալ խոստացեր է պատերազմի ամբողջ տ'ուղը թեանը միջոցին ամիսը 50,000 քարազօնի նպաստ մը տալ Գաւառադի :

—Աւելցուողի կազէթը կըսէ թէ Լոնտոնայի մէջ իմացուելով որ ռուսական նաւատորմին մէկ մասը դէպ Ամերիկա ճանաչ ելեր է, անգղ. նաւերուն ալ հրաման եղեր է իսկոյն, որ ասոնք ալ անմիջապէս Ամերիկա մեկնին երթալ հոն ռուսական նաւատորմը դռնելու :

—Բակուղա 2 դիտմ :—Մուխթար փաշայ Աղարեան էֆէնտին ջէթիներէ զրկեց Նիքոսիչը պարենաւորելու համար բանակցելու, Կոստանդ փաշայն յանձն չ'առնելով այդ բանակցութեան պաշտօնը :

—Վիէնա 2 դիտմ :—Ռուսական դեսպանը Բէշլիայի արքունեաց քով գնաց :

—Տէյլի Նիուզ՝ Սե ծովու ռուսական նաւատորմի հրամանատարին առ ծովային զինուորս ուղղած մէկ ատենախօսութիւնը կ'հրատարակէ, որով հրամանատարը, իրենց եղբարցը բռնաւորին և իրենց թշնամւոյն դէմ կռուելու կոչուած ըլլալին ծանուցանելով, խորխոյս կ'կարգայ որ Սէվասթօփօլի մէջ ծովային զօրաց ցոյց տուած փառացն ու քաջութեան համբաւոյն արժանի ընեն զիրենք :

—Կալկաթայէն թայմըի ուղղեալ հեռագիր մը կըսէ թէ դիտմ. 1 ուրբաթ օր յիշեալ քաղաքը մզկիթի մը մէջ 10,000 մահաւորական գուլամարում մ'ընելով ի նպաստ թուրքիոյ թագուհւոյն և Սուլթանին կենացը համար բարեմաղթութիւններ ընելէն

յետոյ, ինդրագիր մ'ստորագրեր են Վիկթօրիա թագուհւոյն մատուցանելու համար :

—Բարիկ 29.—Խորայէլեան ընկերութիւնը արտ. դործ. պաշտ. Տըքազ դըքսին դիմեց, ինդրելու երկ. Պօլսոյ դեսպանաժողովոյն անդամակցող գաղղիացի պատգամաւորներն աշխատին թուրքիոյ հրէից համար ալ իրաւանց հաւասարութեան արտօնութիւն ստանալ : Տըքազ դուքսն ալ կ'պատասխանէ թէ այս մասին պէտք եղած հրահանգները կ'տայ դեսպանաժողովոյ, գաղղիացի պատգամաւորացը :

—Վիէնա 28 նոյմ.—Հաւանական է թէ Գաւառադի Նիքօլա իշխանն ալ Քօնֆէրանսին ուզէ մասնակցիլ, անկախ պետութիւն մ'ըլլալը մէջ բերելով, իբր օրինաւոր պատերազմող մը ճանչցուած ըլլալուն համար տէրութիւններէն :

Պուրէշ 29 նոյմ.—Հոս խաղաղութիւն յուսացող չկայ : Գործառնութիւնը բոլորովին դադարած են, վերջին շարթուս քանի մը վաճառական մեծ տներ՝ վճարումնին դադարեցուցին, և կ'կարծուի թէ նոր օրէնք մը պիտի հրատարակուի, դրամական անձկութեան պատճառաւ, վճարմանց պայմանաժամը երկարելու համար :

Վիէնայ 29 նոյմ.—Կը հաւաստեն թէ Ռուսիոյ բոլոր պաշտօնեայք, և գլխաւորաբար գանձուց պաշտօնեայն պատերազմի դէմ է ելեր : Նօւ Լըրագիրը կը ժխտէ զայս :

—Ս. Բէթէրպպօրիէ Տէյլի թէլէկրաֆին կ'հեռագրեն թէ կէս պաշտօնապէս իմացուեր է որ Ռուսիոյ չպիտի ուզէ Քօնֆէրանսին մէջ նկատուութեան ու վիճաբանութեան առնուլ օսմ. նոր սահմանադրութիւնը :

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վերջին առնուած ստոյգ տեղեկութեանց նայելով, կ'ըսէ վագրթ, մինչև ցայսօր զինուց տակ առնուած և շարժման վիճակի մէջ գրուած օսմ. զօրաց թիւը 600 հազարի կը հասնի նոյնքան ալ պահեստի զօրք կ'գտնուի, ըսել է ընդամենը 1 միլիոն 200 հազար մարդ պիտի կրնայ հանուիլ պատերազմի 'դաշտը :

Ասկէ առիթ առնելով պատերազմի հաւանականութիւնն ալ մինչև այս առաւօտ յոյժ զօրացած ու աւելցած կ'տեսնեն, սակայն պէտք է դիտել թէ տէրութեանց ցարգ ծանուցեալ քաղաքականութեանն ու տրամադրութեանը մէջ մինչև որ յեղակարծ մեծ փոփոխութիւն մը տեղի չունենայ՝ պատերազմն անկարելի է :

—Վեհ. Սուլթանը և բոլոր պաշտօնեայք երեկ յատուկ շոգենաւով Մարմարայի բացը երթալով, զրահաւորաց ռմբաձուլութեան և ծովառումբի փորձերուն ներկայ գտնուեցան :

—Դեսպանաժողովոյ պաշտօնական նիստերուն համար տակաւին վերջնական տեղ մը չէ՝ որոշուած : Գուլարումը վաղը կամ միւս օր ըլլալ կ'յուսացուի :

—Սերվիա ալ Գաւառադի պէս Քօնֆէրանսին մէջ ներկայացուցիչ ունենալու նպատակաւ, Լորտ Սալիսպրի Վիէնա գտնուած միջոցին, յատուկ պատգամաւոր մը զրկեր է իրեն բանակցելու, սակայն Լորտը գտնի իւր ներկայութեանն անդամ չէ ընդունելու :

—Երեկ առաւօտ Լոնտոնայէն հասնող հեռագիր մը կ'ժանուցանէ թէ անգղ. Խորհրդարանը փետր. 8ին գուլարումն հրաւիրուեր է : Ասկէ յայտնի կերեւի թէ Անգղիա տակաւին 2 ամիս Խորհրդարանին գումարումն անհրաժեշտ ընող ծանրակշիռ դէպք մը այսօրուքնէ չ'նախատեսեր :

—Նիւրակի օր Սալիսպրի մարգիդը Սուլթանին ներկայութեանն ընդունուելէն վերջը ամբողջ կէս ժամ առանձինն տեսակցեր է Ն. Վեհափառութեան հետ, այս տեսակցութեանը՝ Սըր Հէնրի Իլիքթին և իւր Ա. Թարգման Պ. Սանտիսընէն զատ ուրիշ մարդ ներկայ չգտնուելով :

—Պատերազմող կողմանց մէջ չէ՝ զօք գիծը որոշելու համար Սերվիա գտնուող համազգային յանձնաժողովը կ'հեռագրէ թէ Տաճկներն՝ զինադուլի հակառակ՝ Չայչարի մօտ Սալաչ գիւղին վրայ յարձակելով, գուրս վաներ են անկէ սերվիացիներն, երկուք ալ գերի բռնելով : Այս գիւղը սերվիացոց կողմը մնալ որոշուած էր : Դեսպանաց պահանջմամբը Գուռն անմիջապէս հրաման զրկեր է օսմ. հրամանատարաց, որ այս տեսակ գանդատանաց առիթ տալէ զգուշանան :

—Հավասի հեռագիր մը կ'ժանուցանէ թէ Պ. Պիդմարքի հետ լորտ Սալիսպրիի տեսակցութենէն յետոյ, Ռուսիոյ կայսեր և Վիկթօրիա թագուհւոյն մէջ խաղաղութեան նպաստաւոր թղթակցութիւնմը տեղի ունեցեր է :

—Յէյդի փաշայ՝ որ ծննդեամբ հունգարացի է՝ Քօլման անունով և գնդապետի աստիճանաւ կ'յիշուի՝ Կարսի տմրութեանց հրամանատար անուանել է :

—Ահմէտ Էյուպ փաշայ տկանաւորութիւնը մ'ընծայ սուեր է Վեհափառ Սուլթանէն :

—Նոր երկաթեայ կամրջին բոլորովին անդործածելի ըլլալը ստուգուելով, կըսէ Պասիլիթ, որոշուեր է զայն նաւարանը քաշել :

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Այս առտուան հասնող երոպական հեռագրագիրներն Լոնտոն 10 32 Բարիկ ալ 10.33 կ'ժանուցանեն, հրապարակը այսօր բացուեցաւ 11.30իս Այժմ 12.01 կընէ :

Ղալաթիա ԲՇ. 29 Նոյեմբեր
ԸՆԴՀ. ՊԱՐՏ. ԱՐԺ.

Բաց	11 53
Գոց	11 74
Բարձր գին	11 53
Ցած գին	11.51
Փոխ. 65թ	Փր. 59
» 65 թ	» 60
» 69 թ	» 55
» 75 թ	» 55 —
Գանձատու	19.—
Սօսիթի Ժէնէրալ	2.54
Սօսիթի 0թօման	1.30
Պանք տը Գօնաթ.	5-07
Փրէտի Ժէնէրալ	2-14
Քրամիլէյ	1-60
Բուժ. Երկաթաշի	30.20
Բուժ. կարօն	
Գօնա. »	
Տոկոս	0/9 12-15
Բըբօր	---
Հէվալտիզ	---

ԸՆԹԱՅՔ ԴՐԱՄՈՅ

(Օւժ. --ին 100 րէ 1 հաւււ)

Անգղ. ոսկի	169.35
Գաղղ. »	87.52
Բօլ	88.50
Քարպօն արծաթ	11.25
» թղթադրամ	14.20
Քրքմից	51.25
Հինգնոց	69.10
Մէթալիք	11.10
Ճերմակ մէճիտ	4. 07
Պղինձ	149.20
Թղթադրամ	գոյուած 121 — 20

Մ Ա Ն Ա Ն Ա Յ

ԺԱՂԱՎԵԱՅ ԵՒ 'Ն ԼՈՅՍ ԷԱՅ

Ք. Վ. ՍՐՈՒՄԵՆՏՏԵԱՆՅ

Նստիւթեալ յանուն Աղայ Թովմէփայ
Խզմիլլեանց Ղալաթիայ
436 երեսէ բաղկացեալ նոր եր-
կասիրութիւն մ'է յիշեալ գրասէր
վարդապետին. նիւթերը զանազան
են և հետաքրքրական, բանասիրու-
կան, տեղագրական և հնախօսական
գողարկի և զգայուն ոճով մը գըր-
ուած: Գինն է 2 ու կէս ֆր. վաճա-
ճաւի Կ. Պօլիս հայ գրաւաճառաց
քով:

ԾԱՎԷՆ ԶԸ ԲՈՆՈՒԵԼՈՒ ԴԵՂ
Բաղադրութեամբ

Լ. ՏԻՒՆԵԱ ԴԵՂԱԳՈՐԾԻ

Ծովային ճանբորդաց համար
անհրաժեշտ եղած սոյն հեղուկը,
որ ամեն անգամ ծովէ բռնուելուն
մէկ խահուէի գգալ մը սոյն դեղէն
առնելով, կրկին չափովը պարզ ջրի
մէջ խառնելով խմած ասենք մարդ-
վերստին իւր հանդարտ ու առողջ
վիճակը կստանայ, կը գտնուի Լ.
Տիւնեայի դեղարանը, Ղալաթիա
Մեծ փողոց, թիւ 108 մէկ շէշ 2 ու
կէս ֆր. գինով:

ՄԻՆԱՍԵԱՆԻՆ ՄԱՂԱԶԱՆ ԴՏԵՈՒԱԾ

ՈՒ

ՓԱՆԱՍԷ

Կոչուած ցաւի դեղը բոլորովին խտեղէն-
ներէ բաղադրուած ըլլալով թէ՛ ներսէն և
թէ՛ դուրսէն կ'գործածուի ու բազմաթիւ
ցաւեր ու հիւանդութիւններ շուտով կը բը-
ժըղկէ, ինչպէս որ վաքը յիշուած է:

Ամեն տեսակ Գովի, Ստամբուլի, մէջ-
քի կամ Ալիքներու ցաւեր. ու նաեւ Թանչը,
Քօլէրա և այլ ամառուան հիւանդութիւն-
ներ ունեցողները սոյն դեղէն խմելու են
հետեւեալ կերպով: Կէս գաւաթ ջուրի մէջ
դիւր ապուրի դրդալէն աւելի շաքար, վրան
լեցուց անուշի դրդալ մը փանսաւ, աղէկ
մը խառնէ ու խմէ: Կոկորդի հիւանդու-
թեանց և Ուռեցքի համար դեղը վերոյիշ-
եալ կերպով պատրաստէ ու ժամը կտմեր-
կու ժամը հեղ մը մէկ կամ երկու անուշի
գրդալ այն բաղադրութենէն խմէ: Յօդա-
ցաւի բիւմաթիզմ, Ոտքի ցաւի, Ստամբ-
սի ու տեսակ տեսակ կոնակի ցաւերու հա-
մար դուրսէն փանսաւ քսելով աղէկ մը
չիւելու է: Ակուայի ցաւի համար քիչ մը
բամակի փանսաւի մէջ թափելով ցաւած
ակուային վրայ դնելու է:

Ամեն ատեն երբոր ցաւի մը համար
դուրսէն փանսաւ քսել հարկ ըլլայ, եթէ
քիչ մ'ալ խմուի աւելի շուտ բժշկութիւն
կըլլայ:

Մարմնոյն այրուած կամ ճըմրուած
տեղերը բժշկելու համար վտանգը պատա-
հածին պէս փանսաւէն վրան աղէկ մը լե-
ցնելու է: Գանակով ևլն. կտրուած վէր-
քերը բժշկելու համար արիւնը չի սրբած
շուտով մը վէրքը կապելու և կապին վրա-
յէն փանսաւ լեցնելու է մինչև որ բաւ մը
թրջի: Փանսաւէն նաեւ արեան շրջանը կա-
րագացնէ ու բոլոր բնութիւնը կը զօրացը-
նէ:

Սոս դեղին օգտակարութեանը վրայ
երկարօրէն գրել աւելորդ կը համարենք.
գործածողները զայն միշտ կը գովեն, ու-
ղողը կրնայ անձամբ փորձել. գինն աժան
է: Կը ծախուի Մինասեան և Ընկերաց Ա-
մերիկեան վաճառատունը որ ի Ղալաթիա
Կ. Պօլս Ե:

ՄԻՆԱՍ ԶԵՐԱԶ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Դ Ա Ս Տ Ի Ա Ր Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

ՎԱՐՈՎԱՊԵՏԱՅԱՆ ԺԱՂԱՎԻ ՄԷՁ

ԽՕՍՍԻՉ ՃԱՌԵՐ

Սրամեան Տպագրութիւն

Զօնէն, Վսեմ. Օտեան Էֆ.ի առ հե-
ղինակն ուղղած նամակէն և ընտրողական
քերականութենէ մը զատ, կը պարունակէ
ընդարձակ առաջարան մը և վերջաբան մը
Վարժապետական Ժողովի պատմութիւնը և
հեղինակին հոն խօսած ճառերը կրթական
այլևայլ խնդրոց նկատմամբ: Սոս ճառերէ
մին, 120 էջէ բաղկացած, գրաբարին դէմ
աշխատհարարը կ'աշխտայանէ անթիւ վկայ-
ութիւններով: Լեզուն բարեփոխուած է:

Գաստիարակութիւնը մեր աղբի առա-
ջին խնդիրն ըլլալով, տարակոյս չկայ թէ
Ժողովուրդը պիտի փութայ լսել դիտող
դաստիարակի մը գաղափարները:

Կը ծախուի Ս. Ղ. և Երզնասեան գը-
րատունը և ուրիշ գրաւաճառաց քով, գին
15 դրուշ:

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Ք Ե Ր Ա Կ Ա Ն

ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Ի ՊԷՏՍ ՄԱՆԿԱՆՑ

Սրուեստագէտ հրատարակչին ձեռքը
փորագրեալ և կալվածորէութի եզպծ ըն-
տիր և մաքուր 150 հատ պատկերօք, մա-
քուր թղթի վրայ տպագրութեամբ, 48 ե-
րեսէ բաղկացեալ նոր այբբենարան մ'է, ու-
րոյ մինակ գնոյն վրայ խօսելով տպագրի
Ամերիկայի մէջ անգամ ասանկ գործ մը
այսքան աժանութեամբ տեսնուած չէ:

Կեդրոնատեղին է Սուլթան—Համամ
Զարդարեան գործարան թիւ 14, կ'գտնուի
նաեւ բոլոր գրաւաճառաց քով:

Գին 1 դրուշ:

Դպրոցաց համար 100ին 10 դեղլ կըլ-
լայ:

ԲԱՐԻՁ

ՊԱՐԱԳԷԱՆԵԼԵՐԹ

Թարգմանեաց

ՅՈՒՀ. ԷՅ. ԹՕԼԱՅԵԱՆ

Գաղղիացի հռչակաւոր միպասանին
հետաքրքրական և գրաւիչ այս գործը ու-
րոյ տաճկերէն թարգմանութիւնը մաս առ
մաս Սէճմուայի մէջ հրատարակուելով կը
չարունակուէր, այս անգամ աւարտած ըլ-
լալով ամբողջ գործը մաքուր և պատկե-
րաղարդ տպագրութեամբ միակատոր հը-
րատարակուած է Գիրիհեան տպարանէն:

Կը ծախուի Պօլսոյ բոլոր հայ գրա-
վաճառաց քով Բերայ Աղա ճամբի թիւ
185, ծխալաճառ Կիւլէրեան Ստեփան ա-
ղայի և Թագսիմ թիւ 59 ծխալաճառ
Նիկողոս աղա Տէտեանի խանութներն:

Գին 5 արծաթ մէճիտ:

ՏՕԲԹԷՕՐ ՓԱՔԱԶԵԱՆ

Պատրաստ է իրեն գիմող հի-
ւանդները դարմանել ամեն երեք-
շաբաթի և շաբաթ ժամը 5—7 Սա-
մաթիա Հայկական ընկերութեան
գաղինոյին դէմը Մ. Ճիվանին Դե-
ղարանը, և ժամը 8—10 Սուլթան
Ահմէտ Մ. Ժօրժ Ծանեթիտիսի դե-
ղարանը թիւ 128:

Խասքէօյտէ Բրօթէսթանթ Ժո-
ղովարանին իթիուալինտէ պուլունան
վասը պիր արսա սաթլըդ օլուպ,
վէ իսթէյէնէ իսթէտիղի մըգտարը
վէրիլէպիլէճէղինտէն, դիատէ մա-
լլեմաթ ալմադ իսթէյէնլէր Ղալակ
Թատա Մինասեան Ամէրիգան մա-
ղայա միւրաճաւթ իյլէմէլէրի իլան
օլունուր: